

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jof'a si Dumineca.
Prețul abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmond 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 87.

Joi, 13 Novembre

1879.

Brasiovu, 12 Novembre / 31 Octobre.

Ungaria e bolnava. Nu miseria intre popo-
rulu tieranu, care iea din di in di dimensiuni mai
inspaimentatôre, nici grelele impositie, cari se urca
mereu si facu imposibilu omului seracu a se mai
reculege economicese, nu aceste neajunse au pro-
dusu frigurile de cari este scuturata tier'a in mo-
mentele de fâcia. In fundulu apei este liniste pro-
funda si numai suprafaça este turburata de sufla-
rea unui vântu, ce anuntia apropiarea unei grele
furtune.

Reulu se manifesta deocamdata in reginnile so-
cietatii mai iualte, care suferu de friguri morale —
urmarea vietiei imbuibate, că se nu dicemu destrab-
aiate, ce a dus'o in cei doispredece ani din urma.
Scandalele cari atingu reputatiunea guvernului, a
parlamentului si a tieriei in intru si in afara, nu
mai voiescu se incete. Afacerea Várady si Zichy
Ferraris se pare că a fost numai unu inceputu, pe
calea acést'a a discreditarii celoru dela guvern.
Cu ôre care placere publiculu cela mare cauta a
trage in tina persoanele cele mai influente si de
cate-ori 'i succede fâcia de unulu séu altulu, fapt'a
acést'a este salutata că o mare isbânda, că si candu
blamarea ômenilor, cari stau in fruntea afaceri-
loru tieriei ar' fi o dorintia, unu interesu generalu.
Bine a observatu „Pesti Naplo“ că mai inainte
dêca se ivea unu casu, care ar' fi potutu provoca
scandalu, se ascundea si se cocolosia intr'unu modu
ôrecare, adi inse nu mai este asia, ci rufele mur-
dare se spala in mediuloculu piatiei. Si, ce 'i
dreptu, locuitorii capitalei ungare nu prea au causa
a fi mandri pe rezultatulu produsu in vederea lu-
mei intregi, căci, ut figurae docent, mardaria se afla
cu carulu in Ungaria si multi pôte se se indoișca
dêca va ajunge ap'a Dunarei spre a-o curati tóta bine.

Astadi capital'a ungara nu mai vorbesce de
alta decâtu de casulu Szapáry. Pe ministrulu de
finance actualu ilu puse pecatulu a vinde o suma
mai mare de obligatiuni de statu ale sale cu că-
tera dile inainte de a presentá camerei proiectulu
de lege prin care se prelungește terminulu de a-
mortisare alu acestoru obligatiuni. S'a intem-
platu inca si aceea că totodata si rudele minis-
trului se venda asemenea obligatiuni pe la diferite
case de banca inainte de publicarea numitului pro-
iectu, care a adasu cu sine căderea cursului obli-
gatiuniloru din cestiun' la burs'a de Vien'a. Fap-
tele aceste se publicara indata prin diuare si scan-
dalulu a fost gata, scirea s'a latitu că fulgerulu in
tôte pârtille si in foile interne si esterne figurá
langa afacerea Várady si Zichy si afacerea Sza-
páry.

Impregiurarea acést'a a provocatu interpelarea
deputatulu Pázmándy adresata ministrului Szapáry.
Tóta lumea era curiôsa se véda cumu se va aperi
ministrulu de finance in contra imputariloru ce i se
facu si ce respunde comitele Szapáry? Afacerea
acést'a, dise elu, este o afacere privata pentru care
n'are se respunda in calitatea s'a de ministru. Ur-
marea a fost că opiniunea publica a inceputu a'lu
condamnă si mai multu, căci respunsulu seu n'a
potutu se-o satisfaca. Ministrulu in strimțôrea s'a
mai încerca unu mediulocu estremu, cerându satis-
factiune dela interpelantele Pázmándy, provocandu-lu
adeca la duelu.

Bine că camer'a a datu unu votu de incredere
persônei, „gentiluomului“ Szapáry, luandu respunsulu
seu spre sciintia, dér' dêca acestu faptu nu a fost
de ajunsu spre alu curati de ori-ce prepusu inaintea
opiniunei publice, cumu ar' fi potutu se 'lu curatie
duelulu? Unu ministru, consiliariu alu tronului,
se iea refugiu la unu mediulocu de satisfacere, care
este opritu prin lege! acést'a a fost negresitu o
mare erôre, care 'i se imputa acuma comitelui Sza-
páry chiaru si de cătra partisanii sei.

Ce impressiune va fi facutu in lumea mare
scirea că ministrulu de finance alu Ungariei voiesce

a se duelá, cu scopu de a se justificá inaintea
opiniunei publice, ne potemu inchipui. Negresitu
că ea n'a potutu contribui la marirea reputatiunei
guvernului maghiaru, nici nu va redicá creditulu
si asia sdruncinatu alu tieriei. „Vienesii si asia
nu ne prea sunt amici — dice „Pesti Naplo“ —
loru li se dá prin asemeni scandale numai ocașiune
de a ne mai aplicá câte un'a si press'a cealalta
dela Mosev'a pëna la Madrid isi forméza parerea
despre Ungaria dupa diuarele vienesese.“

Opositiunea vede si ea acuma că prin scandalele
ce le provôca, perde totu mai multu Ungaria din
reputatiunea s'a. Fiva inse mai bine dêca se va
adoptá sistemulu de mai inainte alu cocolosirei?
Ori-ce bóla trebuie se 'si faca cursulu naturalu.
Prea multu s'a pecatuitu sub er'a „liberala-consti-
tutiunala“ in Ungaria, de cătu că reulu se se póta
vindecá in tacere.

Cronic'a evenimentelor politice.

De santele serbatori li se va face earasi popô-
reloru din Transilvania si Ungaria unu micu pre-
sentu din partea ministrului de instructiune Trefort.
„Egyetértés“ afla că proiectulu de lege
privitoriu la scólele medie (se-
cundare) este aprôpe gat'a si că ministrulu Trefort
voiesce se lu presente dietei inca inainte de serba-
torile Craciunului.

Afacerea Szapáry a fost adusa si inaintea
camerei ungare. In siedinti'a dela 7 Nov. c. a
adresatu adeca deputatulu Dionisiu Pazmándy
o interpelare cătra ministrulu de finance, intrebân-
dulu, dêca este adeveratu, că in Octobre a. c. a
vendutu obligatiuni de desarcinarea pamentului
la zarafulu Waitzenkorn in valôre de 11,600 fl,
si că a vendutu in cursulu lunei lui Octobre ase-
meni hartii si la banc'a de escomptu ungara, in
fine, dêca e adeveratu, că au vendutu obligatiuni si
rudele lui si dêca ministrulu pôte se concordeze
faptele aceste cu positiunea s'a oficiala si cu da-
tori'a s'a de a tiené secretulu oficiului? — La a-
cést'a interpelare a respunsu ministrulu de finance
comite Szapáry dicându, că membrii guvernului
au se respunda numai pentru faptele séu omisiu-
nile, care s'au intemplatu in cerculu loru de activi-
tate oficiala, si in privinti'a acést'a densulu declara
că n'a comisu nici unu faptu, din care se se póta
deduce, că ar' fi abusatu de oficiulu seu. In pri-
vinti'a afaceriloru de „caracteru privatu“ cari, dice
minisrulu, lea atinsu d- Pazmándy, declara, că nu e
datoru a respunde, inse adauge că pentru totu ce
a publicatu elu (Szapáry) in privinti'a acést'a iea
responsabilitatea asuprasi, si totu ce trece peste
acést'a e silitu a declará de neadeveratu.

Interpelantulu Pazmándy respunde, că elu
altfelu a intielesu lucrulu si a crediutu, că dêca
nu se va desminti categoricu, va suferi autoritatea
guvernului si a parlamentului. Dêca inse ministrulu
de finance si maiortatea privescu afacerea că a fa-
cere privata, nu voiesce se dica nimicu mai
multu despre ea, ci constata acést'a, si iea respun-
sulu, cu tôte ca nu l'a multiamitu, spre sciintia. —
Maiortatea a luat apoi la cunoscintia respunsulu
ministrului de finance, votandu mai multi deputati
opositiunali cu maiortatea.

La acést'a observa „Neues Pester Journal“ dela
7 Nov.: „Camer'a luandu spre sciintia acestu
respunsu alu ministrului a disu urmatóriele: Dêca
unu ministru de finance, inainte de a aduce o
mesura financiara inaintea camerei, care pôte se
influintieze asupra cursulu unei hartii ôrecare bine
séu reu, dupa cumu este acea mesura; dêca dér'
intrebuintieza spre folosulu seu cunoscinti'a respec-
tiveloru mesuri ale guvernului, ce resulta din po-
sitiunea s'a oficiala: atunci acést'a este o afacere
curatu privata, cu care n'are de a face parlamen-
tulu. Dêca unulu séu altulu din rudele ministrului
are asemenea cunoscintia de mesurile ce voiesce se

le ié guvernulu si dêca intrebuintieza asemenea
acést'a cunoscintia spre folosulu propriu: atunci
acést'a earasi este o afacere, care nu atinge de locu
parlamentulu. Acést'a si nimicu altuceva ne spune
decisiunea de adi a camerei.“

Celelalte foi, si cele opositiunale, regreta din
punctu de vedere alu reputatiunei Ungariei noulu
scandalu, care, desi camer'a a trecut peste elu la
ordinea dilei, esista si a capetatu inca nutrementu
prin faptul, că comitele Iuliu Szapáry a provocatu
la duelu pe deputatulu Pazmándy,

Cestiunea rescumperarii drumuri-
loru de feru romane de cătra statu ocupa ne-
contentiu primele colóne ale diuareloru din Roma-
ni'a. Foile opositiunale isi dau tôte silintiele spre
a documentá, ca proiectulu rescumperarii caliloru
ferate presentatu de guvernulu este reu si perniciosu
pentru tier'a. „Manier'a inse, cu care organele o-
positiunei discuta acéstu proiectu — dice „Roma-
nulu“ — dovedesce, că ele nu sunt in stare de a
negá avantajele ce resulta din elu. In locu de a
demonstrá prin argumente seriôse, că rescumperarea
este stricatiôsa intereselor tieriei, ele marturisescu
pe fâcia că le lipsesce increderea, cu alte cuvinte,
că proiectulu rescumperarii ar' fi bunu, dêca n'ar'
fi fost presentatu de cătra guvernulu actualu.“ —
Intr' aceea suntemu de parere, că guvernului se i
se faca si opositiune, numai acést'a se nu ajunga
a fi curatu personala, lipsita de principii, Ce se
atinge de cestiunea rescumperarii drumuriloru de
feru, apoi ideile paru a fi inca puçiniu lamurite
despre aceea, că ôre modulu propusu de guvernulu
este practiculu séu nu.

Observarea ce au facut'o mai multe foi, că in
conventiunea propusa de guvernulu nu se tratéza
atatu de o rescumperare, cătu de o conversiune a
actiuniloru si a prioritatiloru, credemu că este la
locu. Guvernulu romanu voiesce se intre prin
mediuloculu acestei conversiuni in posesiunea
partii celei mai mari a actiiloru si prioritatiloru
si astfelu se devina stapanu peste calile ferate ro-
mane. Eata ce scrie, cu privire la avantajele ce
le ofera proiectulu guvernului, „Curierulu Finan-
ciariu“:

„Trebuie se ne damu bine séma de cea-ce sun-
tem asta-di si de cea-ce vom fi dupa efectuarea
operatiunei ce ni s'a presintatu.

„Asta-di suntem datori a plati o anuitate in
cifre rotunde de 19 milióne franci; Administrati'a
căiloru ferate este in mani straine, exploatarea in
mani straine, Directiunea in mani straine si acestea
tôte inca 81 de ani.

„Prin operatiunea ce ni se propune ne obligamu
a plati o anuitate de 17 milióne pentru cei d'in-
tatu 20 de ani, si de 15 milióne pentru cei din
urma 24 de ani, prin urmare nu e vorb'a de a
mai spori anuitatea ci de a scadá
pe fie-care anu sarciniile statului
cu doue milióne aprôpe. Terminulu de 81 de ani
se reduce la 44 de ani, si aci dér' nu e vorb'a
d'a mai spori numerulu aniloru, ci de a'i mai
scadá in favôrea tieriei. Administrati'a, Exploatarea
si Directi'a, actualmente in mani straine, trecu in
manele tieriei, prin urmare nici aci nu pôte fi vor-
b'a de o noua instrainare, ci de scaparea tieriei de
acelu Statu in Statu, care o sugruma dupa concesiu-
nea in vigóre.“

Eata cumu enumera d. ministru de finance D.
Sturdza la finitulu „Espunerei de motive“ datate
Bucuresci 1 Octobre 1879 avantajele, ce resulta
pentru statu din conventiunea incheiata de guvernulu
cu societatea actionariloru căiloru ferate romane:

1. Prin Conventiunea ce se propune, gover-
nulu va avé in dispositiunea s'a sumele necesarie
pentru preschimbarea titluriloru societatiei in tit-
luri ale Statului, — pentru ameliorarea si punerea
in buna stare a căiloru ferate, si pentru exploa-
tarea loru in modu cuviintiosu si satisfacétoru.

2. Prin aceasta operatiune căile ferate voru fi puse in putintia nu numai de a satisface cerintelor si exigentelor agriculturii si comerțului nostru, ci inca de a activă productiunea si transportul, sporindu astfelu propriulu lor venit.

3. Aceasta conversiune a jumatatiei datoriei publice va aduce Statului că beneficii cerute :

- Impunerea aniloru, in care căile ferate voru fi exploatate in profitulu societatiei, care a avansatu fondurile de constructiune, de la 81 ani la 44 ani.
- Micsiorarea datoriei de 245 milioane capitalu nominalu la 217 $\frac{1}{2}$ milioane capitalu nominalu.
- Profitulu de cătra Statu alu unui capitalu de 193,000.000 lei, compusu din : 7,000.000 lei profitu asupra conversiunii, 20,000.000 lei imprumutulu nou, 34,000.000 lei profitu asupra anuitatiloru in timpul de 44 ani, 132,000.000 lei profitu asupra neplatiloru garantiei integrale in timpul de 7 ani, dela expirarea terminulu de 44 ani, pēna la implinirea a 51 ani, ce mai remanu din cei 60 ani ai amortisarei totale a capitalulu primitivu.

Repartitu asupra celoru 44 ani, acestu profitu represinta unu beneficiu anu alu de 4 $\frac{1}{2}$ milioane lei.

- Profitulu venitulu netu alu căiloru ferate in timpul de 21 ani, cătu aru mai dură concessiunea actuala dupa terminarea celoru 60 ani de amortisare.

4. In urm'a punerei in stare buna a căiloru ferate, veniturile brute voru sporí dinpreuna cu veniturile curate, si Statulu va poté comptá pe unu venitulu curatu de minimum 7 milioane in locu de 4 milioane, precum e astadi. Acestu sporu de venitulu corespunde la o micsiorare imediata a anuitatiei.

5. In fine resulta mai presusa de tóte, că căile nóstre ferate voru fi exploatate in profitulu tieriei, si că astfelu er'a independintiei va fi inaugurata in modu practiculu, luandu Statulu din mani straine instrumentulu celu mai puternicu de dezvoltarea economica, midiloculu celu mai periculosu pentru a stabili in Statu o influentia mare, a careia radacini nu sunt legate cu interesele tieriei, si a careia centru de gravitate e afara din tíera.

Diuarulu „L'Indépendance Roumaine“ din Bucuresti, citéza din fói'a parisiana „Le Monde“ urmátorele siruri : „Prim'a scire despre catastrofele nóstre ultime n'a causatu in Europ'a o emotiune in adeveru durerosá, de cătu numai la Poloni si la Romani — si Françia trebuie se le pastreze acestor'a o esterna recunoscintia :“ Comentandu aceste cuvinte ale diuarulu francesu „Independentia romana“ arata, că in realitate Romani'a a sentitu in dilele acele durerosu ranele cauzate Françiei. Mai multi Romani s'au luptatu in sirurile armatei francese. Din acesti'a citéza numai pe principele G. Bibescu care, in calitate, de locot. colonelu a facutu mai tóta campani'a, apoi pe col. Pilatu care a fost decoratu pe campulu de batalia pentru bravur'a s'a.

„Cu tóte că se hóla in capulu statulu unu principe din cas'a de Hohenzollern — a caruia atitudine corecta si semtieminte romane erau recunoscute de tíer'a intréga, se oaganisara manifestatiuni francese imposante, cu risiculu chiaru de a superá pe principe demnu de respectulu tuturoru, care potea considerá manifestarile antigermane că indreptate in contra persónei sale. Deputatii romani au declarat in votulu loru solemnelu de simpatia, că „anim'a Romaniei va fi intotdeauna a colu, unde va fi drapelulu Françiei.“ Romanii au vorbitu astfelu domindu principele Carolu de Hohenzollern in Romania. Trebuie că iubirea loru pentru Françia a fost mare ! Inse amórea Romaniei are fara indoie la puçina valóre, venindu dela o natiune mica si slaba. Acést'a au ganditu probabilu ómenii, cari domnescu adi in Françia, pentru că ei desi au fost in stare, nu s'au ingrijitu nici decumu de interesele romane. Acestu ómeni, insielati prin calamniele aliantiei israelite, au creatu acestei tieri dificultati aprópe neinvingibile ; si astadi dupa ce, in urm'a patientiei si a vointiei tari, a ajunsu a le invinge, inca nu i s'a facutu dreptate. Françia n'are inca ministru - plenipotentiaru in Bucuresti. Diuarulu „Le Monde“ vorbesce de recunoscintia — incheia „Independentia“ — ; Romanii nu sunt atâtu de ambitiosi, ei se voru multumi cu aceea, că Francesii se fia drepti față de ei.“

Le „Memorial Diplomatique“ anuntia, in numeralu seu de la 1 Novembre, că marchisulu de

Salisbury este dispusu a primi favorabilu espunerea situatiunii, ce guvernulu romanu se prepara a adresa tuturoru puteriloru, privitoriu la votulu Cameriloru manajate asupra castiunii israelite. Dupa aceeași fói'a, majoritatea parlamentara englesá este unanimá de parere, că relatiunile intre guvernulu britanicu si principele Carolu trebuie se fia fara intardiare de o cordialitate ceruta din tóte punctele de vedere. Mai multi deputati englesi din partitul Tory au anuntiatu chiaru intentiunea loru de a se exprima in acestu sensu inaintea alegitoriloru loru.

Fii imperatulu Alesandru II, Marii principi russesi, calatorescu acuma dintr'o capitala intr'alta voindu negresitu a sondá terémulu. Căci anevoie se poté admite că calatori'a loru la Paris, la Berlin si acuma si la Vien'a se nu aiba nici unu scopu politicu. „Pester Lloyd“ vede in visitá mostenitorulu tronulu russescu la Vien'a, unde se astépta se sosésca dilele aceste, unu semnu, că Rusi'a, acomodandu-se situatiunii voiesce se încerce a se apropiá de vecinii sei ; este acést'a unu semnu că Rusi'a voiesce se încete cu politic'a agitatorica (?) numai de n'ar' fi dubietate in seriozitatea hotaririi sale. Intielegerea austro-ungara inse remane in ori-ce casu intacta, esistenti'a ei are o indreptare si atunci, déca politic'a russésca pornesce pe carari de pace.“

Dér', déca nu va fi asia cumu speréza organulu oficiosu pestanu ? Este óre legatur'a Germaniei cu Austro-Ungari'a atâtu de fórté ? Inca nici aceea nu s'a potutu constatá pēna acuma, déca s'a incheiatu unu pactu formalu intre aceste dóue state, cu ocaziunea visitei lui Bismarck la Vien'a. Si cine ar' poté dupa trecutul cancelariulu germanu se se mire, candu ar' vedé că densulu s'ar' face din nou frate de cruce cu principele Gorciacov ? —

Din parlamentulu austriacu.

Desbaterea proiectelor de adresa in adunarea deputatiloru.

(Urmare.)

Dep. principe Czartoryski : Proiectele de adresa din discussiune sunt a se considerá că programe ale celoru doue partide mari din Camera. Diferentia intre aceste proiecte nu consista in aceea, că unulu ar' fi germanu, altulu slavicu, unulu fidelu altulu contrariu constitutiunii, unulu liberalu altulu conservativu, ci ceea in ce se deosibescu este că proiectulu minoritatiei representa principiulu centralisticu, ear' proiectulu maioritatiei principiulu autonomiei. Déca e vorb'a de liberalu si conservatoriu apoi nici unulu din ambele proiecte nu contine principie antiliberalé, déca e vorb'a de nationalitate apoi pe partea drepta a Camerei vedeti Germani si Slavi luptandu impreuna pentru autonomi'a tieriloru (Bravo ! in drépta.) Veti intielege dér', de ce drépt'a votéza pentru proiectulu maioritatiei, care da espressiune principiulu autonomiei tieriloru si a respectarei individualitatiloru istorice-politice (Auditi ! in steng'a.) Proiectulu maioritatiei cere decentralisarea administratiunii. Eu totdeauna am fost si sunt inca de parere, că principiulu autonomiei si acela alu libertatii politice nu se contrariéza (Aplause in drépta.) Totodata credu, că si principiulu centralistu, pe care noi ilu combatemu, are partile sale bune, că sub impregiurari favorabile poté duce la potere si marire, numai in dreptu (Aplause in drépta.) Centralismulu nu poté fi libertate, candu elu merge pēna a despretiui starea reala a lucruriloru, a ofensá ori-ce dezvoltare propria si a trece la ordinea dilei peste drepturi istorice (Aplause in drépta.) Pe timpululu revolutiunii francesé i se dicea centralismulu, care voiea se niveleze totul : „Vous voulez être libres, mais vous ne comprenez pas être juste. (Voiesci se fia liberu si nu sci se fia dreptu.) Aplicata la Austri'a aceea sentintia ar' suná asia : „Déca nu voiti drepturile tieriloru, atunci nu voiti nici libertatea civila.“ (Aplause in dreptu.) De aceea sunt pentru proiectulu maioritatiei.

Dep. Dr. de Plener : Prin intrarea Cehiloru in Reichsrath s'a creatu o noua situatiune. Domnii din Boemi'a prin pasulu acest'a au recunoscutu că sistemulu, pe care se baséza constitutiunea, este o necesitate politica. Desi faptulu intrariiloru in parlamentu a creatu o noua insemnata situatiune, totusiu faptulu acest'a a fost ilustratu mai antaiu prin vorbirea unu conducătoriu de frunte alu autonomistiloru din Boemi'a. Acestu deputatu (comitele Clam-Martinitz) a introdusu pe soçii sei de principii in camera cu-o vorbire, asupra importantiei si scopuriloru carei'a nu 'mi sunt inca de totu in chiaru. Me intrebú, că óre insémna vorbirea acést'a o declaratiune pe față, că partid'a boema autonomista va inauguré o noua politica ? Nu voiu luá in nume de reu vorbitorulu, că a facutu imputari regimului liberalu, legislatiunii, si administratiunii de pēna acuma. Déca o partida politica intr'unu siru de ani nu ie a partela afacerile statulu, atunci se apropia decerculu ideiloru unei emigratiuni. Ea 'si aduna o suma órecare de ne-

multiamire si disgustu in timpu de mai multi ani si, déca pasiesce earasi pe aren'a politica, atunci e naturalu că acést'a nemultiamire se se esprime prin v'runu cuventu óra care. Nu voiu criticá acést'a mai cu séma candu acele cuvinte sunt imbracate in form'a intrebuintata de d. deput. alu Boemiei. Am auditu si din alta parte imputari, cari inse se deosebeau multu in forma. Intielegu atacurile noulu membru din Stiri'a (princip. Liechstein.) Elu a combatutu cu focu sistemulu liberalu. Dér' mi se parea că intrebuintéza numai vocabularulu din timpul agitatiuniloru electorale (Aprobari in stanga.) Deputatulu Stiriiei pare a crede că deosebire că derapanarea financeloru a causat'o partid'a de cembrista, pre candu tocmai partid'a contraria, de câte ori a fost la guvernulu, a lasatu si finacele in mare disordine (Aplause in stang'a, reprobari in drépta.)

Déca cereti descentralisarea prin formarea unoru organe autonome vitale, atunci trebuie se cereti descentralisarea intregéi administratiuni pēna susu la ministerie. La acést'a inse nu se poté gandi nimenea in seriosu. Intrebatu comenel, déca ceru o marire a autonomiei loru, ele ve voru raspunde : luatine mai bine tóta autonomi'a. (Aprobari in stang'a.) Mai antaiu se gandira dér' la descentralisarea provinciala, la largirea competentiei dietelor, si comitele Hohenwart ne-a dezvoltatu odata ideile dsale de reforma a administratiunii. Elu a cerutu mai antaiu delatirarea dualismulu in administratiune (cea politica si cea autonoma). Guvenatorii (Statthalter) diferiteloru provincie se fia responsabilu dietelor, dicea d. de Hohenwart. Prin acést'a s'ar' face ilusoria responsabilitatea politica a ministriloru față de parlamentu. De aceea am combatutu noi ideile comitelu Hohenwart.

Administratiunea trebuie se fia mai inainte de tóte buna si intr'o tíera că Austri'a, unde traiescu atâtea natiuni unu langa alt'a, cautandu a ajunge cătu mai curéndu la guvernulu, trebuie se fia o administratiune unitaria care se sté de asupra partidelor (Reprobari in drépta.) Déca voiti se desfiintati birocrati'a de statu, cresçeti in loculu ei o birocratia birocrati'a de statu, in drépta. (Aprobari in stang'a.) S'a disu că administratiunea autonoma este mai ieftina că cea centralista. Nu uitati dloru, că unele provincii ale Austriiei sunt passive, avendu mai multe spese că venituri. Dupa cumu constrúiesce partid'a federalista budgetulu ar' trebui se se faca anteu budgetulu si apoi se se ficese cuot'a ce-o potu pretinde tierile singuraticé. Dupa planulu acest'a inse nu ar' fi puse in budgetu s. c. subventiunile ce se dau drumuriloru de feru. Atunci e fórté lesne a nu avé deficitu. (Ilaritate in stang'a.) Dér' tocmai cu aceste cuote ati aprinde unu bellum omnium contra omnes, nu numai lupt'a financiala pentru cuota, care o pretinde fiecare tíera, ci si lupt'a politica (Aplause in stang'a.)

In tóta Europ'a centrala nu esista afara poté de comunisti, o partida conducétore politica, care se fia scrisu pe stindartulu ei darapanarea autoritatiei statulu ; noi decembristi inse voimu se conservamu statulu in Austri'a si de aceea suntemu singurii conservativi in Austri'a. Noi ajunseramu acuma a fia in minoritate si datori'a minoritatiei este a tienne la principiele sale. Déca d-vóstra, maioritatea, doriti o impacare, dovediti acést'a retienendu-ve de a mai atacá unitatea statulu, si standu numai pe terenulu activitatiei practice comune, atunci nimenea nu ve va salutá cu mai mare bucuria că acést'a parte a camerei (Aplause in stang'a) si vomu fia mandri a fia castigata noui colaboratori pentru scopurile aceste, pentru restabilirea ordinei in finace, pentru intarirea raporturiloru nóstre față de Ungari'a (Aplause in stang'a.) Sperezu, că patriotismulu domniloru din drépt'a ne va scuti de lupte noi. Déca inse totusi lupt'a nu s'ar' poté delaturá, atunci resultatulu ei nu 'mi este dubiosu, căci processulu istoricu alu statulu ne spune, că invingerea ulterióra nu va fia federalismulu, ci a unitatiei si turiei imperiului. (Aplause prelungite in centru. Vorbitorulu primesce felicitari din mai multe partii.)

Deput. Dr. Rieger : Trecura 16 ani, de candu nu s'a mai auditu in acést'a camera vocea reprezentantiloru popularu boemu. Concedeti 'mi inainte de tóte a constatá față de d. antevorbitoriu, că déca amu intratn in Reichsrath n'amu facutu acést'a din vóru necesitate séu sila. Poporulu nostru a avutu in privint'a acést'a deplinu libertate a decisiunii (Asia e ! in drépta) acést'a venit'u acim numai, pentru că amu voitu se urmamu chiamarei monarhulu nostru, a caruia dorintia ni s'a impartasitu că este, că se cautamu pe acestu terému a ne intielege cu celelalte popóre ale imperiului si fiindu că totodata ni s'a datu possibilitatea de a ne pastrá dreptulu. Amu venit'u cu intentiuni pacifice, a lucrá pentru binele imperiului, a evitá oricare cërta, pe cătu timpu nu vomu fia siliti a luá in aperature drepturile nóstre.

Dreptulu de statu alu Boemiei este unu raportu de dreptu intre inalt'a dinastia si intre natiunea Boemiei. Acéstu raportu de dreptu că res inter alios nu atinge in prim'a linea inaltulu Reichsrath, care nu poté schimbá séu definitia nici dreptulu nici datori'a ce resulta pentru ambele partii din acestu raportu. Dreptulu de statu boemu si prin con-

reducție tocmai așia de puțin a potutu fi modificatu că alte legi fundamentale, anterior, cumu e sanctiunea pragmatică s'au alte asemeni pacte ale casei austriace (Bravo! in drépt'a) D-loru! acestu raportu de dreptu a fostu sancționatu prin juramentulu monarchiloru anteriori austriaci. Maiestatea s'a monarchulu astadi domnitoriu, a datu es- sione in declaratiuni solemnele repetite stimei ce-o are pentru acestu raportu de dreptu si a facut' o acé'st'a cu deosebire inaltulu rescriptu cătra diet'a Boemie; acestu curentu alu monarchului nostru ne e de ajunsu.

Déca de 16 ani amu incungiaratu acé'st'a camera, n'amu facut' o din inderetnicia copilaré'sca, ci ne-au Deter- minatu cause fórt'e grave; amu suferitu multe neajunse pentru acé'st'a convicțiune a nó'stra (Asia e! in drépt'a.) Lupt'a ce a luptat' o natiunea nó'stra pentru convicțiunea ei de dreptu, a fost in adeveru grea. De câte ori ne plangeamu asupra asupririloru, ni se dicea: Veniti in Reichsrath; acolo este terémulu unde ne vomu întielege. Acuma suntemu aici, si se va dovedi déca ati voitu seriosu întielegerea (Aplause in drépt'a.) Speru dela maiortatea acestei camere, că ne va intempina cu buna vointia si că vomu ajunge la scopu. Déca cetescu inse adres'a minoritatii, despre care a disu unu organu alu minoritatii, că respira unu spiritu belicosu, se întielege că trebuie se dubitezu, déca acestu „spiritu belicosu“ este totodata si spiritulu întielegerei si alu impacarei. Se pare din contra, că adres'a minoritatii si-a pus de problema de a documenta că in privint'a necesitatii întielegerei si a impacarei minoritatea nu consimte cu dis- cursulu tronului.

S'a disu in camera si afara de camera, că boemii ar' fi intratu in Reichsrath spre a resturná constitutiunea. Unu d'omnu antevorbitoriu s'a exprimat, că pórt'a téma pentru unitatea imperiului si libertatea institutiuniloru, pentru con- stitutiune. Ei bine. domniloru, ce se atinge de unitatea im- periului apoi se nu se ingrijé'sca prea multu d. deput. Schar- schmid, acé'st'a unitate a fost deja regulata si desfiintata cu dualismulu. (Striguri in stang'a: Destulu de reu!) Noi boemii n'avemu nici unu meritu la acé'st'a. Afara de cele trei persoane ale unitatii, mai avemu astadi inca o a treia persoana in Bosni'a despre, care nu scimu nici macaru atata. Déca este austro-ungara ori ungaro-austriaca; nu scimu déca societatiunii nostri de acolo sunt Turci séu Austriaci, in comisiunea bosniaca geografii abia se voru pote orientá, despre aceea că ore acé'st'a parte a trei'a a unitatii nó'stre e situata dincóce séu dincolo de Lait'a.

Si nici cea mai frumósa haina nu se potriveste pe fiecare capu, pentru fiecare etate, si o constitutiune, care póte aduce unu poporu astadi fericire si multamire, nu va mai împíni póte acé'st'a misiune in 50 de ani, déca se voru fi schimbatu cu deseversire raporturile speciale culturale si materiale. E claru prin urmare că constitutiunea trebuie se progréseze cu cultur'a si dezvoltarea unu poporu si déca nu va face acé'st'a se va impetri si va deveni asupritóre, nu va servi libertatii, ei va aduce stagnatiune in tíera si la po- poporu. Numai unu chinezu póte fi dér' entusiasmatu pentru o incorigibilitate a constitutiunei.

Nu constitutiunea este, care ne apé'sa mai multu, afara póte de legea de alegere, ci mai multu ne apé'sa modulu cumu se pune in viația cumu se practica acé'st'a cndstitui- tiune (Aprobari in drépt'a) si acé'st'a in a d e v e r u a m u voi se se s c h i m b e; séu credu póte infalibilitii constitutiunei, că totu ce a crescutu cu constitutiunea séu sub deus'a, se tiene necesarminte de constitutiune si for- mazulu o parte integranta a ei? Atunci si dator' a de statu si d'arile apesatóre, ce le-amu capetatu sub regimulu decem- bristiloru, este o parte integranta a constitutiunei (Ilaritate in drépt'a).

Dloru! Déca aceea, cari se garéza exclusivu cá repre- sentantii constitutiunei, pare a avé asemeni pareri despre ea, atunci trebuie se primé'sca si responsabilitatea ce s'a intem- platu séu s'a omisu sub tempulu regimului decembristicu. Noi amu statu 16 ani la o parte cá nesce spectatori si nu putemu luá asupra-ne nici o responsabilitate pentru cele in- template. Se vedemu ce judecata au poporele asupra celoru ce a facutu partid'a decembrista séu mai bine disu cea cen- tralista pentru imperiu? Credu că poporulu si-a datu deja verdictulu la alegerile ultime. Péna candu constitutiunea si executarea érá numai in man'a dvó'stra, se dicea intotdeauna că este minunata. Unulu din antevorbitori dise că scur't'a intrerupere a functiunii constitutiunei (la 1865) a adusu in desordine finacele. Nu am studiatu finacele asia, că d. Dr. de Plener, dér' nu credu se-i fi remasu necunoscutu, că dupa scur't'a perioda a ministeriului H o h e n w a r t minis- terulu de finace de atunci a lasatu dupa sine in cassele statului unu activum de una suta milióne si că prin anu- nte manevre i s'a fost facutu imposibilu de a aduce acé'st'a la cunoscent'a camerelor (Strigari in drépt'a: audit!) pen- tru că nu voieau că faptulu acé'st'a se ajunga in publicitate.

Se póte că lozinc'a timpului modernu despre „poporulu in arme“, inventiune cu care dieu n'are cauza a se mandri nimenea, duce spre centralisatiune pretutindenii. Ve trebnu inse d-loru, că ore este acé'st'a o fericire pentru Europ'a, si déca urmandu esemplului Germaniei tóte popórele trebuie se tiená armate enorme si se se imbrancé'sca apoi

sub povar'a impositelorn, déca, am disu, tóta Europ'a va deveni o casarma (Strigari in drépt'a: Fórt'e adeveratu?) Credeti d-loru cá prin acé'st'a se face unu serviciu libertatii! Si este ore bine cá se mergemu tótu in acé'st'a directiune? (Fórt'e bine!) Dicu, déca constitutiunea in man'a decem- bristiloru este atátu de minunata, si cu tóte astea n'a facutu imperiu unitu si puternicu si popórele Austriei libere si fericite — si acé'st'a, speru veti concedeo — déca prin ur- mare eroarea nu este in constitutiune, apoi trebuie se fia in metod'a cu care s'a pusu in viația acé'st'a constitutiune si atunci trebuie se ne întrebamu seriosu, că ore nu e la timp, a s c h i m b á o d a t a m e t o d ' a — si déca n'a mersu cu centralisatiune se incercamu, déca nu va merge mai bine cu alta metoda?

Nu dorimu nimicu mai multu, decâtu cá se ne impacamu cu compatriotii nostri nemti, cá ori-ce ingrijire in privint'a nationala se fiá delaturata (Bravo! in drept'a) Casulu inse dloru stá altfelu. Celu tare nu are lipsa de asemeni mari aperiatori si de aceea germanii din Boemi'a o spunu verde candu vine vorbá de-o lege de natiunalitate cá: loru nu le trebuie! Noue inse pe cari impregiarile i-au pusu intr'o situatiune nefavorabila si cari prin puterea acestoru impre- giurari suntemu cei mai slabi, noue ne trebuiesce unu ase- menea scutu, noi l'amu cautatu de multu, ne-amu rogatu de compatriotii nostri se ni-lu dé, dér' din nenorocire nu l'amu dobénditu inca. (Strigari in drépt'a: Fórt'e adeveratu!)

Ce se atinge de e g e m o n i a, credu că nu se póte stabili in nici o constitutiune. Egemoni'a e rezultatulu activitatii spirituale mai estinse si a talentulu mare, si déca elementulu germanu va ingriji cá in privint'a acé'st'a se nu remana inderetu va avé egemoni'a si nimeni nu io va dis- putá; dér' a-o stabili cá unu felu be privilegiu si a eschide a priori ori-ce concurentia pe terenulu spiritualu, acé'st'a nu póte se se numesca nici liberalu, nici onestu (Aplause in drépt'a). Ar' fi tristu pentru poporulu germanu din Austri'a déca si-ar'teme nationalitatea. căci are avantaje cuorme in intregu trecutulu, in consuetudinea de péna acuma, in capi- tala, care e germana; are avantaje enorme in cultur'a s'a si 'n vecinatatea c'unu statu mare, care dictéza adi in Eusrop'a, asia că ar' fi o nebunia a cugelá, că vreunu neamu mai micu s'ar' incumeté ai face vreo nedreptate (Bravo! in drépt'a.)

Concedetimi inse dloru a face inca una observare cu privire la capitala. N'asiu fi atinsu acestu obiectu, déca unu deputatu din steng'a (Suess) nu s'ar' fi provocatu cu-o mandria deosebitu la aceea, că la spatele lui si alu partidei sale stá capital'a. Credu că acelu deputatu potea se se mar- giné'sca a dice, că poporatiunea suburbiei Leopoldstadt, pe care o representa, stá inderetulu lui. (Aplause in drépt'a; reprobari in stang'a) Numai cătu nu sciu déca poporatiunea din Leopoldstadt e adeverat'a espressionu a burgeseime din Vien'a. (Ilaritate in drépt'a) Observarea numitului depu- tatu a fostu inse cá o mica a m e n i t i a r e fația de noi (Strigari in drépt'a: Asia e!) si acé'st'a amu simtit' o aci in drépt'a. S'ar' paré că exista intentiunea a due poli- tic'a afara pe strade (Desaprobari viui in stang'a) si io tienu că e periculosu a se jocá cu-o asemenea arma. Eu am patit' o l'a 1848 in Vien'a candu m'a insultatu masele si nu- mai cu greu am scapatu din ghiarele loru. (Strigari: au- diti!) Si in 1861 fi atitiata poporatiunea in contra nó'stra (Desaprobari in stang'a; dep. Granitsch: Cumu se potriveste acé'st'a cu situatiunea de adi!) Speru că acé'st'a nu se va mai repeti (Risete in stanga) Si deórece vorbescu de Vien'a trebuie se observu, că sunt convinsu că clasele culte nu ne mai intimpina adi cu aceleasi sentiminte ostile, cumu s'a intemplantu acé'st'a póte in anii de mai inainte. Credu inca, că poporatiunea a devenitu mai sobra in multe privintie si că vede fórt'e bine, unde e fras'a si unde libertatea adeverata (Bravo in drépt'a.) Cu tóte aceste uu potu se suprimu observarea, că prin press'a de aci s'a nutritu multi ani o mare animositate in contra nationalitatii boeme, si inca in modu cu totul nepedepsitu, că poporulu nostru a fostu batjocuritu si clevetitu aci in modulu celu mai infricosiatu. (Strigari in drept'a: Fórt'e adeveratu!) Amu fost descriși cá o rasa inferióra, cá o natiune necapabila de cultura s. a. Credu că ne potemu provocá cu liniste, si cu mandria la positiunea ce-o ocupa adi tíer'a nó'stra in cultura in tóte privintiele, la insemna- tatea ce-o are adi pentru monarchia, la ceea ce jertfesse in avere si sange (Bravo! in drépt'a; Strigari in stang'a: Fara indoiéla!)

Déca eri s'a vorbitu aci, că in partea aceea (stanga) este partid'a imperiului, apoi mi-asiu concedeo o mica amintire istorica. In anulu 1848 era o partida a imperiului, dér' aceea siedé din intemplantu pe acele banci (din stanga) érá partid'a imperiului germanu; partid'a imperiala austriaca care era p'atunci batjocurita cá negru-galbena siedea pe ace- ste banci (in drépt'a.) Aci era drapelulu imperialu austriacu, aci si-a aflatu reprezentantii si aci era partid'a im- periului. Si in anulu 1866, candu tíer'a nó'stra a suferitu mai multu pentru imperiu cá orice alta si candu s'a fost datu proclamatiunea cătra glorió'sulu regatu alu Boemie din partea prussé'sca, atunci noi amu serbatu diu'a onomastica a Maiestatii Sale in fația armelor prussiane (Strigari in drépt'a: Fórt'e adeveratu!) Ve întrebu, dloru, unde a fostu atunci partid'a imperiului (Strigari in drépt'a: Fórt'e ade-

veratu!) si ce a facutu atunci partid'a imperiala in Vien'a? Acé'st'a veti sci'o mai bine. (Aplause viue in drépt'a). Si- guru că n'asiu fi facutu aceste observari, déca nu ni s'ar' fi aruncatu in fația asemeni cuvinte. (Strigari in stang'a: Noi n'amu fost niciodatata la Moscva! — „Moscva!“ „Moscva!“ Miscare mare. Presidintele suna ctopotielulu.) — Domniloru! Ve potu da unu exemplu interessantu, cătu de mare a fostu animositatea, care a domnit aici in Vien'a in contra nó'stra. Erá tempulu de asia, că totu ce faceau Bohemii se tiené de reu si totu meritulu li se negá. Asia se intempla că unu mare technicu care a inventatu siuru- bulu navalu i s'a redicatu inaintea politechnicului de aci (Vien'a) o statua. Acesta a fost inse din intemplantu unu Boemu séu Cehu, căci era dela Chrudimu. S'a asiediatu dér' statu'a si s'a scrisn pe ea: „Iosephe Ressel, Natiune Bohemus.“ Acestu Bohemus inse le stá in cale mul- toru domni mari, si de aceea s'au decisu alu „escamotá ster- géndu cuvintele „Natiune Bohemus.“ Si astadi ve poteti convinge, că pe momentu este unu locu golu, unde a fost escamotatu acestu Boemu (Ilaritate viua in drépt'a) Dloru! Insiu turnulu dela S. Stefanu este nnu degetu uriesiu, care arata ce insemna Boemi'a pentru Austri'a, căci si pe acé'st'a l'a ziditu unu Cehu, Prahatitz (Ilaritate in drépt'a) dér' nu sciu déca nu se va gasi mane unu divaristu, destulu de cu- tezatoriu, spre a bagá si turnulu dela S. Stefanu in buzun- nariu (Viua ilaritate in drépt'a).

Caus'a dusmaniei, ce fú nutrita in contra nó'stra, credu că e numai aceea, că aci s'a intrunitu o coteria, nu atátu partida, care in interessulu seu spariea publiculu celu mare cu Cehisarea, cu Federalismulu si prin intimidare tiené la- lalta pe partizani, si scopulu n'a fost altulu decâtu cá co- teri'a acé'st'a se traga cătu mai mare folosu din situatiunea acé'st'a. Nu credú, că se tiene de consti- tutiune cá o partida se domnéca es- clusivu, se secuestreze tóte sinecu- rele, tóte posturile lucrative si se le ocupe cu creaturele ei (Desaprobari in stang'a) Me rogu! Ori-cá se tiene de constitutie cá unii patrioti laudati lasa se li se dé de cătra statu anticipatiuni pe mine fara valóre séu pe întreprinderi bancrote si apoi nu platescu din aceste anticipari nici dobénd'a nici capitalulu? (Auditi! in drépt'a) Ori-cá se tiene de constitutie a trage folóse pe cont'a statului din întreprinderi séu a atacá pentru scopuri politice si cassele private si banii orfanali, cautandu a ascunde apoi lucrulu la cassele publice, dieu nu in favo- rulu moralei publice? Dloru! Nu voiescu se vatamu pe nimeni si credu, că celu ce are o consciintia curata nu se va aflá ofensátu prin acé'st'a (Aplause prelungite in drépt'a) Credu că sunt destui barbati de onóre in ambele parti ale acestei camere, cari in privint'a acé'st'a sunt de-o parere cu mine, si cari, candu va fi se damu cu securea in reulu ac- cest'a voru fi de-o parere cu noi (Aplause viui, repetite in drépt'a.)

Dloru! Ceea ce am voitu se ve spunu este că noi nu vomu atacá constitutiunea si constitutiunismulu, dér' amu voi se curatimu gunoiulu ce este ascunsu sub titlulu acé'st'a (Strigari in drépt'a: Fórt'e bine!) Voimu o reforma, inse nu prin revolutiune séu lovitura de stau, ci pe cale legala in sensulu adeveratei libertati in sensulu si spre folosulu tuturoru popóreloru acestui imperiu, o voimu pe calea întie- legerei. (Bravo! in drépt'a; Risete in stang'a.) Déca dnii din stang'a se provóca la constitutiunea din Decembre si Februaru, noi ne provocamu la diplom'a dela 20 Octobre, la inaltulu rescriptu s. a. Aci, dloru, este unu labirintu de drepturi, din care nu potemu iesi decâtu pe calea întie- legerei, indicata de Maj. S'a in mesagiu. La cuvintele nobile ale mesagiului inse raspunde adres'a minoritatii c'unu cerbi- cosu „Non possumus“. Acé'st'a negatiune absolutá a pnnct- ului de vedere contrariu a produsu multu reu in statulu nostru. Noi dorimu cu totii, se nu mai fia asia, de aceea voimu seriosu întielegerea, pe care o recomanda adres'a maiortatii. Numai pacea intre popórele sale este fericirea Austriei, continuarea luptei este decadent'a ei. Votazu prin urmare pentru adres'a maiortatii. (Aplause viui prelungite in Camera si pe galerii. Oratorulu este feticitatu din multe partii.)

(Va urmá.)

D i v e r s e .

(I n m e m o r i a f e r i c i t u l u i M a n u i l e G ó j d u .) Cetimu in „Ellenör“ urmatoriele: Junimea romana din Buda-Pest'a a cercetatu Sam- beta dupa amédiu pe marele ei defunctu Manuile G ó j d u , care, cá fostu comite supremu si mai tardiu cá Septemviru, dupa cum se scie, a facutu pe sém'a junimei studióse romane o fundatiune care se urca péna la 300,000 fr. Vorbitorulu teneri- mei Traiánu B a r z u cand. de professura fú acel'a, care in discursulu seu tienutu in limb'a romana a accentuatu cu deosebire insemnatarea fundatiunei lui Gojdu si intre altele a disu: „Me- mori'a lui Gojdu va trai in veci in peptulu natiunei romane recunosctóre, cá unu tesauru scumpu, căci densulu cu propriele sale mani si-a inscrišu nu-

mele pe column'a nemurirei. Din viața și faptele lui Gojdu p^ote învețiă junimea româna, cumu se' și iub^oscă patri'a și propri'a natiune." După c^uvenirea ac^ost'ă entuziasmata a lui Barzu stipendistii fundatiunei au decorat^u momentulu lui Gojdu cu-o cunună de dafinu legată cu panglică tricoloră cu inscripțiunea: „Stipendistii lui Gojdu ear' corulu vocalu a intonat^u melodi'a funebra: „In planulu celu secretu". Dimitrie I o a n e s e u fostulu comite supremu alu comitatulu Zarandu, in numele reprezentantiei fundatiunale multiami apoi tinerimei române pentru pietatea ce-a documentat^o fația de marele ei mortu. Intre alții a fost acolo și Atanasie Cimponieriu, judecatoriu la tabla reg."

(Instalarea canonicilor în Ora de a-mare) se făc^u—cumu anuntia „Familia"— Marti la 4 Nov. în biserică catedrală. Ceremonia, nefiindu di de serbator, se seversă în linisce deplina, asistandu numai putini. A celebrat^u însuși Pr. Ssa episcopulu diecesanu Mihaiu Pavelu. După ce mai antaiu se îndeplinira formalitatile îndatinate la asemenea instalatiune. Cu ac^osta ocaziune Pr. Ssa salută noulu capitulu prin unu cuventu bine simțitu, caruia i respunde noulu prepositu Rds. D. Ioanu Corhanu prin nisce termiuri f^orte caldurosi. La mi^odiadi episcopulu intruni la m^os'a s'a noulu capitulu și cativa oșpeti veniti de ocaziune. Se disera și c^oteva toasturi.

(Afacerea Szapary - Pazmándy.) Dinarulu „Pester Lloyd" publica următoarele declarațiuni: „După ce comitele Iuliu Szapary a concesu înaintea secundantilor mei, că vendiarea de efecte la Waitzen-Korn s'a întemplantu în Octobru și după ce totu din declarațiunea s'a m'am convinsu, că comitele Iuliu Szapary afara de aceste obligatiuni în val^ore de 11,600 fl n'a vendutu nici lui Waitzenkorn nici bancei de scomptu, nici altuia nici mai în înainte, nici mai tardiu obligatiuni, ba nici n'a potutu vinde de aceste, căci afara de sum'a memorata nu mai posedă asemenea obligatiuni, apoi că comitele Iuliu Szapary n'a avut^u cunoscintia despre aceea, că rudele lui au vendutu înainte de espunerea s'a asemenea obligatiuni, prin urmare nu le-a potutu dá în privinti'a ac^ost'ă vr'unu consiliu: nu pregetu a dá espressione convicțiunei mele depline, că comitele Iuliu Szapary nu a întrebunțiatu pozițiunea s'a oficială spre scopuri de castigu și că nu a calcatu datorii s'a de a conservă secretulu oficiului. Budapesta 8 Nov. 1879. Dionisiu de Páz m á n d y." — De^orece după ac^osta declarațiune numai exista nici o cauză pentru a cere mai departe satisfacțiune, s'a unitu secundantii ambelor părți din partele a face următoarea declarațiune: „Subscriși declara, că afacerea dintre comitele Iuliu Szapary și Dionisiu Pázmandy s'a aplanat conformu regulelor on^orei și ale cavalerismulu Budapesta 8 Nov. 1879. Comite Albert Apponyi, Fr. Baniczky, Br. Victor Messul Br. Frid. Podmaniczky."

(Afacerea Zichy - Asboth.) În 6 l. c. av^u locu în fine unu duelu între comitele Victor Zichy și redactorulu diarulu „Magyarország" Ioane Asboth. Duelulu s'a facutu cu pistole la 30 pasi distanță schimbându unu singuru glontiu. Nici unulu din duelanti n'a fostu atinsu.

(Lipitorile din Besarabi'a.) Se scrie din Chisineu f^oiei Iasiane „Besarabi'a" următoarele: În anul ac^ost'ă și poposiții și p^om'a, (strugurii) în Besarabi'a de mijlocu, au roditu bine; p^om'a chiaru a datu o r^oda îmbelsugată. Trebuie se sciti că aceste două sunt cele mai importante produse ale Bessarabiei de mijloc: poposițiul da tieranulu hrana pentru anul întregu și p^om'a i dá mijlocele de a plăti număr^osă biruri precum și detoriile facute în timpulu anulu pentru nevoile casei. R^oda bună a amenduror^u productelor în anul ac^ost'ă ar' trebui se fia o fericire pentru tieranu, d^or' „desordinea socială" în care ne aflam și din r^od'a bună face o nenorocire. F^oind că p^om'a a datu r^oda îmbelsugată, costulu vedrei de vinu s'a scoborit^u la 20 copeice, astfelu că tieranii pe trei patru sute de vedre, i^ou tot atata câtu luau în alți ani pentru o suta. Tot-o-data cheltuețele de culesu s'au întreit^u și pretulu polobocoloru s'a redicatu strasnicu. Poloboculu de 50 de vedre costă acum 35 ruble, adeca întreit^u câtu vinulu ce s'ar putea pune în elu. S'entielege că în astfelu de împrejurari tieranii sunt siliti, de a lasă cea mai mare parte din vii neculese, perdindu ori ce speranța de a pot^o plăti datoriile și birurile, din vendiarea vinulu. Nenorocirea poporulu, aice, că și în tot-d'auna, a devenitu o bucuria

pentru lipitorile satene, de ori ce nati^o. D-loru, vedindu că vinulu nu mai are nici un pretiu renunția de a lua vinulu de la acei cari i-au vendutu r^od'a viei la începutulu anulu.

Tieranii, sdrobiti economiceste de cătra aceste lipitori sunt nevoiți, se venda în fie-care anu r^odele anulu viitoru usurarilor locali: Carciumarilor, functionarilor mici, popiloru, arendasilor^u, etc., — s'entielege cu pretiurile cele mai miserabile. — În cursulu anulu, avendu trebuința de parale spre a plăti birulu, a cumpar^o a vita, s^ou altu lucru tiernul se adres^oza la asemenea lipitori, care încheia cu elu unu contractu în regula, după care tieranulu se obliga pentru banii ce a primitu, a-i duce lae 15 Sept. anul viitoru, o cetime hotarata de vedre de vinu. — În casu (zice contractulu) candu nu va pot^o respunde sum'a de vedre prevădută, este datoru de a plăti c^ote o rubla (s^ou și mai mult) pentru fie-care vadra ce va lipsi; desi pretulu vinulu în contractu nu e de catu vr' o 10 copeice vadra. Lipit^orea cunoasce f^orte bine marimea viiloru și staruesce în tot-d'auna de a oblig^o pe tieranu cu atatea vedre de vinu, c^ote n'ar' potea elurespunde cu r^od'a obicinuită. — S'entielege, că în majoritatea casuriloru, vinulu lipsesce și tieranulu e nevoitu, s^ou a plăti claus'a penală s^ou se oblgă din nou a aduce în anul viitoru indoitu și întreit^u, pentru vedrele remase. Adese ori vedrele aduse nici nu se scot^u din contractu și sermanulu tieranu, e nevoitu în anul viitoru pe langa claus'a penală, a mai aduce înca o dată vedrele pe care le-a adusu deja. În anul viitoru se repeta același lucru. Candu r^od'a este îmbelsugată lipit^orea se tine de alta politica: Sciindu că tieranulu 'și va respunde c^otimea de vedre detorite, și va lu^o contractulu, — sub diferite pretexte, amana primirea vinulu p^ona ce trece diu'a terminulu, și apoi cu contractulu în mana merge la judecăt^u și cere despăgubire. Astfelu tieranulu niciodată nu p^ote sc^opă din m^orja painjenulu. Multiamita unoru astfelu de conditiuni, multime de case și mosii razasesți trecu în manele lipitoriloru, și nu ei vremea departe candu bietulu razesiu va deveni proletariu deplinu.

(O cadina necredințioasă.) Fostulu Chedivulu alu Egiptulu, care înca se afla în Neapoli, i s'a întemplantu septeman'a trecută o mica nenorocire. Diua înamedia mare, pe candu se afla în cabinetulu seu de lucru, i-a fugitu un'a din favoritele sale cadine, cari locuiau împreună cu densulu în vil'a numită „Favorita", luandu densa vre-o 3000 franci în numerariu și mai multe scule. Fugar'a se afla înca la Neapoli! înse stapanulu ei nu p^ote s' o urmar^oscă prin canalulu justitiei, de ore-ce în Italia, după cum se scie, nu exista sclavia. Singur'a mesura, pe care p^ote s' o ia fostulu chedivulu, este de a pune acumă bună paza la t^ote portile numite vile, pentru a împedecă ori-ce comunicatiune, fia verbală, fia prin scrisori între lumea din afara și între cadinele sale, cari mai sunt înca 39 la numeru. După cum anuntia foile neapolitane, cadin'a desert^ore are de g^ondu a se stabili acolo, și a deschide o pravalia. — Din t^ote acestea, ori-cine întielege, ca ea s'a gasitu unu protectoru, preferandu a fi negator^osă liberă, de câtu vice-regina închisă. „Rsb."

Dare de s^oma despre venitele și spesele Reuniunei de jocu, arangiate în fav^orea Alunneulu nationalu român din Timis^ora, în 9 Oct. 1879 st. n.

I. Venite. — Dela III. S'a Dlu Episcopu Ioanu Metianu 5 fl.; — delă famili'a Sierbanu d'în B. Comlosiu 4 fl.; — delă domni: I. Luca, N. Cosariu, Ios. Vill. Pav. Rotariu c^ote 3 fl.; — delă dlu Nic. Gerdanu 2 fl. 20 cr.; — delă domni: Mel. Dregiciu, Vlad. Seimann, Ana Popa, Ioanu Tieranu, Em. Vngurianu, Grig. Marienescu, Georgiu Traila, Em. Demetroviciu, M. Barbu, I. Covaceviciu, Const. Zavisiti, Georg. Trailescu, Vucoșkov, I. Kimmel, I. Schlichting, St. Paraskieviciu, Tr. Lungu, Vas. Ignea, I. Nestorovits, Vas. Barbulescu, I. Teodoroviciu, C. Maniu, Ilie Olariu Aur. Popoviciu, St. Poratiu, Vic. Cernetiu, Geor. Ardeleanu, Lazar Iovi, Alex. Chisiodianu, N. Ionathie, Gust. Onitiu, Geor. Sierbanu, Ios. Mikkel, Béla Gyertygánffy, Geor. Cocotianu, P. Riszto, Car. Oszwald, Petru Cormanu, Pav. Adamu, Dr. At. Marienescu, Luis Slotthauer, Geor. Liota c^ote 2 fl.; — delă domni: Luca Calacianu, Laz. Simu, N. Durabantiu, Ios. Gredibariu, N. Petroviciu, I. Damsia, I. Vulcanu, Iul. Micu, P. Milu, Eut. Ciobanu, N. Draganu, M. Nediciu, Vic. Adamu, St. Ciortus, Liub Adamoviciu, Lud. Ulrich, D. Sviratiu, P. Anka, I. Munteanu, Lud. Szabó, Vas. Brendusiu, Dem. Trailescu, Ioanu Romanu, A. Buchwald, Ed. Krampl, Tárcazay, Car. Tedeschi, M. Ferschtz, Kratochwill, Mór Blau, Friedmann, Ad. Krausz, E. Igromisz, Em. Dolveth, Dol. Dolveth, I. Röddig, Dererá, Il. Paun, Dem. Maximu, Alex.

Secosianu, Petru Popoviciu, Nic. Ribariu, Mel. Miculescu, Vic. Selegianu, I. Dogariu, Iul. Totia, I. Dobosianu, Ed. Leinerth, A. Hellner, G. Capdebou, I. Darabantiu, N. Bussu, Alex. Nadasiu, Geiszberger, Dreher, I. Boncia, Nic. Măreanu, Dem. Chiritia, Schulmann, Nic. Chilesco, A. Salju, I. Popescu, D. Atkary, Milan Novacoviciu, Simeon Molotov, vanu, c^ote 1 fl. — delă domni: Leop. Pollak, H. Taulber, Max. Csermak c^ote 50 cr.

Venitu . . . 173 fl. 70 cr.
Spese . . . 78 fl. 28 cr.

venitu curatu . . . 95 fl. 42 cr.

care suna s'a predatu comitetulu alumnealu.

Manuilu Ungurianu, Georgiu Traila,
notariu. cassariu.

Sciri ultime.

Budapest'a 10 Nov. Ministrulu de finante a declarat^u în camer'a deputatiloru, că guvernulu retrace proiectulu asupra amortisarei obligatiuniloru de desarcinarea pământulu. Proiectele pentru desființarea impozitelor de lusu și pentru introducerea d^orei pe castiguri din loterii au fost permise.

Imprumuturi ipotecari cu anuitati

ac^orda institutul subsemnatu proprietariloru de imobile în cetati și sate sub conditiuni avantajoase astfelu, că prin plat'a la semestru a unei sume totu de-aun'a egal, în care sunt socotite și capitalu și interese, într'unu numeru determinat^u de ani, se st^onge într^og'a detoria. Aceste imprumuturi se dau

a) pe 10 ani, fiendu a se respunde în anuitati semestrali de 7 fl. 36 cr. delă 100 fl. v. a.

b) pe 15 ani cu anuitati semestrali de 5 fl. 78 cr. delă 100 fl. v. a.

c) pe 20 ani cu anuitati semestrali de 5 fl. 05 cr. delă 100 fl. v. a.

Sub aceleși conditiuni institutul rescumpar^o pretensiuni ipotecari.

Informatiuni mai de aproape, cumu și formulare de cereri, se dau la cerere verbală ori în scrisu gratuitu în bireulu institutulu (strada Bayer Nr. 1) cumu și pe la toti agentii nostri din afara.

Sibiu 21 Octobru 1879.

„Albina"

3—3

Institutu de creditu și de economie.

Subsemnatii facu prin ac^ost'ă cunoscutu onoratoriloru musterii și onor. publicu, că si-au asortatu

Magazinulu de haine barbatesci Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne și cele mai fine materii nouă pentru haine de t^omna și de érna din fabricele interioare și esteriore și se recomanda cu confectionarea promptă de totu felulu de haine barbatesci, cu pretiurile cele mai moderate. Costume de t^omna delă 25 fl. în susu.

Cu t^ota stim'a

A. SCHWARZE & BARTHA.

—18

Cursulu la burs'a de Vien'a din 10 Novembre st. n. 1879.

5 ^o / _o Rent'a charthia (Metalliques) . . .	68.40	Oblig. rurali ungare . . .	75.-
5 ^o / _o Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) . . .	70.70	" " Banat-Timis . . .	86.50
Losurile din 1860 . . .	127.75	" " transilvane . . .	84.75
Actiunile bancei nation . . .	837.-	" " croato-slav . . .	90.-
" instit. de creditu . . .	269.90	Argintulu în marfuri . . .	—
Londr'a . . .	116.55	Galbini imperatesci . . .	5.5
		Napoleond'ori . . .	9.31
		Marci 100 imp. germ. . .	57.60

Editoru pr.: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioanu G^ott și fiu Henriou.